C/2025/1802

4.4.2025 г.

P10_TA(2024)0043

Генетично модифицирана царевица DP23211

Резолюция на Европейския парламент от 26 ноември 2024 г. относно решение за изпълнение (ЕС) 2024/1826 на Комисията за разрешаване на пускането на пазара на продукти, съдържащи, състоящи се или произведени от генетично модифицирана царевица DP23211, съгласно Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета (2024/2838(RSP))

(C/2025/1802)

Европейският парламент,

— като взе предвид решение за изпълнение (ЕС) 2024/1826 на Комисията за разрешаване на пускането на пазара на продукти, съдържащи, състоящи се или произведени от генетично модифицирана царевица DP23211, съгласно Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета ([1]),

— като взе предвид Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2003 г. относно генетично модифицираните храни и фуражи ([2]), и по-специално член 7, параграф 3 и член 19, параграф 3 от него,

— като взе предвид гласуването на 26 април 2024 г. в Постоянния комитет по растенията, животните, храните и фуражите, посочен в член 35 от Регламент (ЕО) № 1829/2003, при което не беше изразено становище, както и гласуването в Апелативния комитет на 29 май 2024 г., при което също не беше изразено становище,

— като взе предвид член 11 от Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията ([3]),

— като взе предвид становището, прието от Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ) на 29 ноември 2023 г. и публикувано на 18 януари 2024 г. ([4]),

— като взе предвид предишните си резолюции, в които възразява срещу разрешаването на генетично модифицирани организми („ГМО“) ([5]),

— като взе предвид член 115, параграфи 2 и 3 от своя Правилник за дейността,

— като взе предвид предложението за резолюция на комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните,

А. като има предвид, че на 11 декември 2019 г. в съответствие с членове 5 и 17 от Регламент (ЕО) № 1829/2003 Pioneer Overseas Corporation, със седалище в Белгия, подаде от името на Pioneer Hi-Bred International, Inc., със седалище в Съединените щати, до националния компетентен орган на Нидерландия заявление за пускане на пазара на храни, хранителни съставки и фуражи, съдържащи, състоящи се или произведени от генетично модифицирана царевица DP23211 („генетично модифицирана царевица“); като има предвид, че заявлението се отнася и за пускането на пазара на продукти, съдържащи или състоящи се от генетично модифицирана царевица за употреба, различна от употребата като храни и фуражи, с изключение на отглеждането;

Б. като има предвид, че на 29 ноември 2023 г. ЕОБХ даде положително становище, което беше публикувано на 18 януари 2024 г.;

В. като има предвид, че генетично модифицираната царевица съдържа гени, които придават резистентност към глуфосинат, и произвежда инсектицидни протеини;

([1]) ОВ L, 2024/1826, 4.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1826/oj.
([2]) ОВ L 268, 18.10.2003 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Експертна група на ЕОБХ по генетично модифицирани организми, Scientific opinion on the assessment of genetically modified maize DP23211 for food and feed uses, under Regulation (EC) № 1829/2003 (application EFSA-GMO-NL-2019-163) (Научно становище във връзка с оценката на генетично модифицирана царевица DP23211 за употреба като храни и фуражи в съответствие с Регламент (ЕО) № 1829/2003 (заявление EFSA-GMO-NL-2019-163). EFSA Journal (Бюлетин на ЕОБХ) 2024;22(1):8483, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8483
([5]) По време на осмия си мандат Парламентът прие 36 резолюции, а през деветия си мандат Парламентът прие 38 резолюции, в които възразява срещу разрешаването на ГМО.

Липса на оценка на добавъчните хербициди

Г. като има предвид, че в Регламента за изпълнение (ЕС) № 503/2013 ([6]) на Комисията се изисква оценка на това дали очакваните селскостопански практики влияят на резултата от изследваните крайни точки; като има предвид, че съгласно посочения регламент за изпълнение това е от особено значение за растенията, устойчиви на хербициди;

Д. като има предвид, че по-голямата част от генетично модифицираните култури са били генетично модифицирани, за да бъдат устойчиви на един или повече „добавъчни“ хербициди, които могат да се използват по време на отглеждането на генетично модифицираната култура, без тя да загине, както би се случило с неустойчива на хербициди култура; като има предвид, че редица изследвания показват, че генетично модифицираните култури, които са устойчиви на хербициди, водят до по-широка употреба на добавъчни хербициди, до голяма степен поради появата на плевели, които са устойчиви на хербициди ([7]);

Е. като има предвид, че устойчивите на хербициди генетично модифицирани култури принуждават земеделските стопани да използват система за управление на плевелите, която до голяма степен или изцяло е зависима от хербициди, и това се прави чрез начисляване на премия за генетично модифицирани семена, която може да бъде оправдана само ако земеделските стопани, които закупуват такива семена, също така пръскат с добавъчните хербициди; като има предвид, че засилената зависимост от добавъчни хербициди в земеделските стопанства, в които се засаждат генетично модифицирани култури, ускорява появата и разпространението на плевели, устойчиви на тези хербициди, и по този начин води до необходимостта от още по-голяма употреба на хербициди, създавайки своеобразен порочен кръг за земеделските стопани;

Ж. като има предвид, че неблагоприятните въздействия, произтичащи от прекомерната зависимост от хербициди, ще влошат здравето на почвите, качеството на водата и биологичното разнообразие над и под земята и ще доведат до повишена експозиция на хората и животните, евентуално също и поради увеличаване на остатъчните вещества от хербициди в храните и фуражите;

З. като има предвид, че глуфосинатът е класифициран като токсичен за репродукцията (1B) и следователно отговаря на критериите за изключване, определени в Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета ([8]); като има предвид, че одобрението за използване на глуфосинат в Съюза изтече на 31 юли 2018 г.;

И. като има предвид, че се счита, че оценката на остатъчните вещества от хербициди и техните метаболити, открити в генетично модифицираните растения, е извън правомощията на Експертната група на ЕОБХ по генетично модифицирани организми, и че следователно такава оценка не се извършва като част от процеса на разрешаване на генетично модифицирани организми;

Коментари на компетентните органи на държавите членки и на заинтересованите страни

Й. като има предвид, че държавите членки са представили на ЕОБХ много критични коментари по време на тримесечния период на консултации, включително че съответният план за мониторинг не гарантира, че относимата информация за мониторинга на продукта е събрана и следователно не може да се счита за подходяща, както и че инсектицидният протеин, произведен от растението, не е оценен по подходящ начин;

Гарантиране на еднакви условия на конкуренция в световен мащаб и спазване на международните задължения на Съюза

К. като има предвид, че в заключенията на стратегическия диалог относно бъдещето на селското стопанство в ЕС ([9]) Комисията се призовава да преразгледа своя подход към достъпа до пазара за вноса и износа на селскостопански хранителни продукти, като се има предвид предизвикателството, свързано с различаващите се стандарти на Съюза и неговите търговски партньори; като има предвид, че по-справедливите търговски отношения в световен мащаб, съгласувани с целите за здравословна околна среда, бяха едно от основните искания на земеделските стопани по време на демонстрациите през 2023 г. и 2024 г.;

([6]) Регламент за изпълнение (ЕС) № 503/2013 на Комисията от 3 април 2013 г. относно заявленията за разрешение за генетично модифицирани храни и фуражи в съответствие с Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета и за изменение на регламенти (ЕО) № 641/2004 и (ЕО) № 1981/2006 на Комисията (ОВ L 157, 8.6.2013 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Вж., например, Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021) „Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops“ (Въздействие на токсичността на приложените пестициди върху растенията и безгръбначните, дори при генетично модифицираните култури), Science 372(6537), стр. 81-84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact“ (Устойчиви на хербициди генетично модифицирани култури, плевели и хербициди: преглед и въздействие), Environmental Management, януари 2016 г.; 57(1), стр. 31-48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; и Benbrook, C.M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years“ (Въздействие на генетично създадени култури върху използването на пестициди в САЩ – първите шестнадесет години), Environmental Sciences Europe, 28 септември 2012 г., 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24

([8]) Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

([9]) „Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture - A shared prospect for farming and food in Europe“ (Стратегически диалог относно бъдещето на селското стопанство в ЕС - споделена перспектива за земеделието и храните в Европа), септември 2024 г., https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

Л. като има предвид, че в доклад от 2017 г. на специалния докладчик на Организацията на обединените нации (ООН) относно правото на прехрана се посочва, че опасните пестициди оказват катастрофално въздействие върху здравето, особено в развиващите се страни ([10]); като има предвид, че в цел 3.9 от целите за устойчиво развитие на ООН (ЦУР) е заложено до 2030 г. значително да се намалят смъртните случаи и заболяванията, причинени от опасни химикали и замърсяване на въздуха, водата и почвата и от заразяване ([11]);

М. като има предвид, че глобалната рамка за биологичното разнообразие Кунмин – Монреал („рамка Кунмин – Монреал“), договорена на 15-ата конференция на страните по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие през декември 2022 г., включва глобална цел за намаляване на риска от пестициди с най-малко 50 % до 2030 г. ([12]);

Н. като има предвид, че в Регламент (ЕО) № 1829/2003 се посочва, че генетично модифицираните храни и фуражи не трябва да оказват неблагоприятно въздействие върху човешкото здраве, здравето на животните или околната среда, и се изисква при изготвянето на решението си Комисията да взема предвид всички съответни разпоредби на законодателството на Съюза и други основателни фактори, свързани с разглеждания въпрос; като има предвид, че тези основателни фактори следва да включват задълженията на Съюза съгласно ЦУР на ООН и Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие;

Напаляване на зависимостта от вносни фуражи

О. като има предвид, че една от поуките от кризата с COVID-19 и все още продължаващата война в Украйна е необходимостта Съюзът да сложи край на зависимостта от някои материали от критично значение; като има предвид, че в писмото за определяне на ресора за кандидата за член на Комисията Кристоф Хансен председателят на Комисията Урсула фон дер Лайен го призовава да потърси начини за намаляване на вноса на стоки от критично значение ([13]);

Недемократичен процес на вземане на решения

П. като има предвид, че през осмия си мандат Парламентът прие общо 36 резолюции, в които възразява срещу пускането на пазара на ГМО за храни и фуражи (33 резолюции) и срещу отглеждането на ГМО в Съюза (три резолюции); като има предвид, че през деветия си мандат Парламентът прие 38 възражения срещу пускането на ГМО на пазара;

Р. като има предвид, че макар и сама да отчита недостатъчно демократичния характер на процедурата, липсата на подкрепа от държавите членки и възраженията на Парламента, Комисията продължава да разрешава ГМО;

С. като има предвид, че не се изисква промяна на законодателството, за да може Комисията да не разрешава ГМО, когато в Апелативния комитет не е налице подкрепата на квалифицирано мнозинство от държавите членки ([14]);

Т. като има предвид, че при гласуването на 26 април 2024 г. в Постоянния комитет по растенията, животните, храните и фуражите, посочен в член 35 от Регламент (ЕО) № 1829/2003, не беше изразено становище, което означава, че разрешението не е подкрепено от квалифицирано мнозинство от държавите членки; като има предвид, че при гласуването в Апелативния комитет на 29 май 2024 г. също не беше изразено становище;

У. като има предвид, че на 2 юли 2024 г. Комисията разреши пускането на пазара на генетично модифицираната царевица;

1. счита, че Решение за изпълнение (ЕС) 2024/1826 превишава изпълнителните правомощия, предвидени в Регламент (ЕО) № 1829/2003;

2. счита, че Решение за изпълнение (ЕС) 2024/1826 не е в съответствие с правото на Съюза, тъй като е несъвместимо с целта на Регламент (ЕО) № 1829/2003, която, в съответствие с общите принципи, предвидени в Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и Съвета ([15]), е да се гарантира основа за осигуряването на висока степен на защита на живота и здравето на човека, на здравето на животните и на хуманното отношение към тях, на околната среда и на интересите на потребителите във връзка с генетично модифицираните храни и фуражи, като едновременно с това се гарантира ефективното функциониране на вътрешния пазар;

3. призовава Комисията да гарантира сближаване на стандартите между Съюза и неговите партньори в преговорите за споразумения за свободна търговия, за да се спазват стандартите на Съюза за безопасност;

([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.
([11]) https://indicators.report/targets/3-9/.
([12]) Вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_22_7834.
([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en
([14]) Комисията „може“, а не „трябва“ да предоставя разрешение, ако не е постигнато квалифицирано мнозинство от държавите членки в подкрепа при гласуването в Апелативния комитет, в съответствие с член 6, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 182/2011.
([15]) Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

4. отправя искане към Комисията да отмени Решение за изпълнение (ЕС) 2024/1826;

5. призовава Комисията да не разрешава устойчиви на хербициди генетично модифицирани култури поради свързаната с това повишена употреба на добавъчни хербициди и следователно повишените рискове за биологичното разнообразие, безопасността на храните и здравето на работниците, в съответствие с подхода „Едно здраве“;

6. в това отношение подчертава, че разрешаването на вноса за употреба като храни или фуражи на каквито и да било генетично модифицирани растения, при които е създадена устойчивост спрямо забранени в Съюза хербициди, например глуфосинат, не съответства на международните ангажименти на Съюза съгласно, наред с другото, ЦУР на ООН и Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие, включително наскоро приетата Рамка Кунмин – Монреал ([16]);

7. очаква Комисията спешно да изпълни ангажимента си да представи предложение, за да гарантира, че опасните химикали, забранени в Съюза, не се произвеждат за износ;

8. приветства факта, че в писмо от 11 септември 2020 г. до членовете на ЕП Комисията в крайна сметка призна необходимостта да се взема предвид устойчивостта, когато става въпрос за решения за разрешаване на ГМО ([17]); изразява силното си разочарование обаче, че след това Комисията продължи да разрешава вноса на ГМО в Съюза въпреки продължаващите възражения от страна на Парламента и факта, че няма квалифицирано мнозинство от държави членки в подкрепа на това;

9. отново настоятелно призовава Комисията да вземе предвид задълженията на Съюза съгласно международните споразумения, като например Парижкото споразумение относно изменението на климата, Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие и ЦУР на ООН; отново призовава проектите на актове за изпълнение да бъдат придружени от обяснителен меморандум, в който да се разяснява по какъв начин в съответните текстове е спазен принципът за „ненанасяне на вреда“ ([18]);

10. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията, както и на правителствата и на парламентите на държавите членки.

([16]) През декември 2022 г. на 15-ата конференция на страните по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие беше договорена глобалната рамка за биологичното разнообразие Кунмин – Монреал, която включва глобална цел за намаляване на риска от пестициди с най-малко 50 % до 2030 г. (вж. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_22_7834.

([17]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([18]) Резолюция на Европейския парламент от 15 януари 2020 г. относно Европейския зелен пакт (ОВ C 270, 7.7.2021 г., стр. 2), параграф 102.